

11. s. etter Treenighetsdagen 2021- Asbjørn Hjorthaug

Tekster: Salm 51:1-15, Dan. 9:15-19, 1. Kor 15:1-11, Luk 18:9-14

Fortellingen om fariseeren og tolleren kjenner vi godt. Vi kjenner denne lignelsen fra vi var barn. Tollereens bønn: «*Gud, vær meg synder nådig*» - «Kyrie eleison» - er blant de mest kjente bønneropene i Bibelen og de ber vi hver gang i gudstjenesten. Jesus bekrefter at tolleren gikk rettferdiggjort hjem til sitt hus og viser oss at rettferdiggjørelsen skjer ved troen på syndenes forlatelse. Vi hørte fra Salme 51 Davids rop til Gud: *Vær meg nådig, i din trofasthet*. David bekjente sine synder etter at profeten hadde vært hos ham. David trodde og var trygg på at Gud i sin nåde ville forbarme seg over han. «*Skjul ditt åsyn for mine synder og utslett all min skyld. La meg atter fryde meg over din frelse.*» Dette var også Daniels erfaring der han ber i dagens tekst fra GT: «*For det er ikke i tillit til våre rettferdige gjerninger at vi bærer våre ydmyke bønner fram for deg, men i tillit til din store barmhjertighet*». Med dette viser han oss at fariseernes oppramsing av «rettferdige gjerninger» ikke er nok til frelse. Vi kan ikke be til Gud og vise til våre egne handlinger og aktiviteter, for så å oppnå Guds nåde. Nei, det er ene og alene i tillit til Guds store barmhjertighet. Når vi kommer fram til Gud i skriftemålet er det fordi vi vet og erfart at Gud tar imot syndere, det er i tillit til Guds store barmhjertighet. Når tolleren stopper opp i tempelet og ber «*Gud vær med synder nådig*» så er det i full forvisning om at Gud er barmhjertig og hører slike bønner. Denne tillit og forvisning er det som er tro.

I brevet til korinterne, epistelteksten, hørte vi Paulus bekjenne: «*det jeg selv har tatt imot, at Kristus døde for våre synder etter skriftene, at han ble begravet, og at han stod opp den tredje dagen etter skriftene... Men ved Guds nåde er jeg det jeg er...*» Paulus vitner for oss at Kristi død og oppstandelse ikke er et løst rykte eller en tradisjon som fortelles, men solid forankret i skriftene, i Bibelen. Når vi ber «*Gud vær meg synder nådig*» så er vi sikre på at Gud tilgir oss våre synder fordi Skriften lærer oss det. Ikke fordi vi føler at det er rett, mener det eller har opplevd det. Jesus døde for våre synder etter skriftene, og Guds ord er sannhet. Da er det ingen annen vei til frelse enn gjennom Jesus Kristus. Han sier om seg selv at Han er veien, sannheten og livet. Det er bare ved troen på han at vi kan bli evig salige.

Fariseerne var et mektig religiøst parti som hadde stor innflytelse i Israel. De representerte kjernen i det religiøse liv. De gjorde sitt ytterste for å oppfylle hver bokstav i loven og på denne måten leve et hellig og gudfryktig liv. Etter vår målestokk var de gode, gudfryktige, konservative og frimodige kristne. De la et stort press på seg selv og andre for å leve etter Guds bud og etter tradisjonen. De lærte at mennesket hadde en fri vilje til å ta de rette bestemmelser og innrette livet sitt slik at det var velbehagelig for Gud. Derfor kunne de legge press på folk. Fariseisme er derfor en form for egenrettferdighet, der en selv gjør øvelser og gjerninger som Gud belønner med barnekår og evig liv. Alt avhenger av mennesket selv. Av denne grunn forakter de sterkt mennesker som lever eller har levet et syndig liv. De viser sin avsky mot mennesker som ikke lykkes med livet sitt. Jesus og hans lære stod i skarp motsetning til fariseerne. Derfor ble Jesus betraktet som en fiende. Jesus ble anklaget for ikke å respektere loven. Han ble foraktet fordi han gikk inn og spiste sammen med tollere og syndere. At Jesus kalte seg selv for Guds sønn, ble oppfattet som gudsbespottelse og førte til at de tok livet av Ham. Dermed ble skriften oppfylt i og med at Jesus var det Guds lam som bar verdens synd opp på korset og betalte skyldbrevet. Jesus var virkelig Guds Sønn som gjennom sin død og oppstandelse åpnet veien til himmelen for fortapte syndere.

Skriften viser oss at mennesket av naturen er en synder tvers igjennom. Vi bærer alle i oss arven fra Adam og Eva som er synd og opprør mot Gud og som fører til dom og evig fortapelse. Fordi utgangspunktet er håpløst, så kan vi ikke selv reparere dette med egne gjerninger. Alt vårt er underlagt synd, og vi er dermed under dommen. Det er ikke mulig å trene opp et menneske som er død i synd og overtredelser, til å bli gudfryktig. Et menneske som skal bli et Guds barn, må fødes på ny og bli en ny skapning. Dette kan ikke vi gjøre selv. Det kan bare Gud. Han rettferdiggjør oss ved å tilregne oss alt det Jesus gjorde for oss. Jesu hellige og rene liv er vårt liv. Jesu død er vår straff og død for synden. Jesu seier over djevelen, døden og synden er vår seier. Jesu oppstandelse er vår oppstandelse. Alt dette eier jeg ved troen på Jesus Kristus. I dåpen tok Gud oss til seg. Her fikk vi troen og det nye livet i dåps gave. Du har kanskje dåpsattesten din enda? Da vet du når det skjedde og hvem som utførte og

bevitnet det hele. Du ble døpt til et liv med Kristus. Gud tok deg til sitt barn, enda ingen visste hvordan ditt liv ville bli. Men uansett hvordan livet ditt har vært, fra Guds side gjelder dåpen. Gud går aldri tilbake på sitt dåpsløfte. Du kan alltid komme tilbake til han med bønne «Gud vær meg synde nådig». Han har i dåpen gitt deg et løfte om å være deg nådig. Han er trofast selv om vi er troløse.

Jesu avviser fariseerens liv og gjerning som vei til frelse. Du kan lese i Matt 23 og se alle «Ve ropene» over fariseerne. De er hyklere. De stenger himmelen for mennesker. De er blinde veileder som er fulle av griskhet og begjær. De er som slanger og ormeyngel. *"For de sier ett og gjør noe annet. De lesse tunge bærer på folks skuldre, men selv vil de ikke løfte en finger for å flytte dem."* Videre gjør de alt for å bli sett og æret av mennesker. Men Jesus forkaster ikke alt det de sier. «På Mose stol sitter de skriftlærde og fariseerne. Alt det de sier, skal dere derfor gjøre og holde.» Matt 23,2f. Dette er rett og positivt. De er forvaltere av Guds Ord. Så langt de forkynner og leser Guds Ord så skal vi lytte til dem. Guds Ord er like hellig og virksomt uavhengig av personen som leser det. Men vi kan ikke av den grunn ha fellesskap med dem fordi de er falske lærere. Deres falskhet er at det de sier en ting, men gjør noe annet. De tar ikke Guds ord på alvor.

Satan selv er en mester i å bruke Guds ord. Han viste til Guds ord da han fristet Adam og Eva ved å si «har Gud virkelig sagt»? Han brukte Guds eget ord da han forsøkte å friste Jesus i ørkenen. Vi ser det også i dag. Mange påberoper seg Guds ord når de skal forsvare sine synder og sine handlinger. Bibelen tilpasses fornuften slik at synd ikke blir synd. Dermed skjer det et misbruk av Guds ord. Noen avskriver deler av skriften som gammeldags og uaktuelt for vår tid, andre bortforklarer det som står og tilpasser det etter eget behov. Jesus advarer oss alle mot de som fører en falsk lære. De skal vi holde oss borte fra. Falsk lære smitter. Jesus sammenligner den med en surdeig som etter hvert gjennomsyrer hele deigen. Vi kan selv bli en del av den. Hvorfor er Jesus så hard mot fariseerne? Jo, fordi fariseerne sier nei til Guds frelsestilbud i Jesus Kristus. Gud har ofret alt for alle mennesker. Han er døren inn til Guds rike. Fariseerne hindrer folk i å gå igjennom denne døren. De vil hindre oss tro helt og fullt på Jesus Kristus.

Fariseernes falske lære har alltid eksistert, for mennesket vil alltid selv bidra med egne gjerninger til sin egen frelse. Derfor må loven forkynnes. Loven avslører synden i oss, ikke bare våre gjerninger, men også vår onde tanker, lyst og begjær. Loven viser oss at vi er fortapt og driver oss til Kristus. Det er ikke plass til noen form for egenrettferdighet i Guds rike. Egenrettferdigheten forkaster Kristi verk. Den som forkaster Kristus, tror ikke på Kristus og er under dommen. Egenrettferdigheten sier at Jesus døde og oppstod forgjeves. Mange hevder at vi har en fri vilje som vi kan bruke til å si ja til Kristus. Derfor gjelder det å overtale, overbevise og argumentere slik at de tar imot Kristus ved å si ja og bestemme seg for at de vil bli kristne. Troen blir da en lydighetshandling. Det er opp til meg å tro. Det er jeg som må tvinge meg selv til å tro at Bibelen er sann, at Jesus lever, at han døde og stod opp fra graven. Dåpen har da ikke noen betydning utover det å være en bekreftelse på at jeg har bestemt meg, at jeg vil være en kristen. Nattverden blir en lydighetshandling og ikke et nådemiddel, fordi Jesus har bedt oss om å minnes han.

Mange ser i vår tid opp til den katolske kirke. Dette bl.a. fordi de har en fast holdning i viktige etiske og moralske spørsmål. Men hovedproblemet er at det å bli rettfærdiggjort er ikke noe som skjer bare ved troen på Kristus, men også gjennom fromhetsøvelser og gjerninger. En må arbeide for å få fram det gode i mennesket og ved Guds hjelp arbeide seg fram på salighetens og helliggjørelsens vei. Dette advarer Jesus oss i dag imot. Alt dette er fariseisme der mennesket står i sentrum. Men det er Gud som skal være i sentrum. Det skjer når jeg bekjenner mine synder og søker tilflukt til Guds nåde og syndenes forlatelse i Jesus Kristus.

Så blir også Guds Ord ikke noe jeg leser og hører fordi at jeg skal gjøre meg fortjent til Guds nåde. Nei, Guds Ord blir en kilde som jeg kan drikke alt det jeg vil av. Her forteller Gud meg at han elsker meg og at han tilgir meg alle mine synder. Ser du hvilken skatt vi får gjennom ord og sakrament? Dette evangelium må ingen få ta fra oss. Derfor advarer Jesus oss i dag på det sterkeste mot alle de som representerer fariseerne og deres lære. Fariseernes lære tar fra oss nåden, trøsten, håpet og troen.

Galatermenigheten hadde fått det rene evangelium, men så kom det noen som sa at en rett kristen blir en bare om en lar seg omskjære. Paulus reagerer kraftig. Han hadde forkynt Kristus klart og rent for dem, ja malt Kristus korsfestet for deres øyne. Likevel hadde noen forhekset dem med sin falske lære. Paulus aksepterer bare læreren om den korsfestede Kristus og at selv om det skulle komme en engel med et annet evangelium, så var denne forbannet.

I dag har vi den samme situasjonen. Det frie evangelium er borte. Mange mennesker kjemper for å være rette kristne, men de finner ikke fred. De får høre om den frie nåden i Jesus Kristus som er for alle mennesker. Men ofte får de et forvansket evangelium knyttet til betingelser og krav. Vår kirkes kjennemerke er og må være at evangeliet lyder klart og rent og at sakramentene forvaltes etter Guds ord. Her tales det rett om rettferdiggjørelsen ved tro alene og som vi mottar av bare nåde.

Fariseismen er aktiv i dag som aldri før. Men merk: du finner den først og fremst i deg selv. Trangen etter å ha noe å vise fram som bevis på at du er et rett Guds barn har vi alltid i oss. Fariseisme og egenrettferdighet er den falske læren som forkaster Guds Ord og erstatter det med fornuft og menneskeord. Hvordan kjempe imot dette? Svaret er ved å høre Guds ord og gjøre etter det. La Guds ord gjennom loven få avsløre våre synder og drive oss til Kristus for å motta hans nåde igjen og igjen. Vi kommer ikke lenger i vårt kristenliv. Det er derfor vi har gudstjenesten med skriftemål, nattverd, ordet, salmer og liturgi for at vi skal leve rikt på nåden. Så er jeg da på grunn av Guds ord ren og rettferdig og himmelen verdig. Så får jeg et lite øyeblikk en forsmak på den herlighet som venter meg i himmelen. All denne trøst vil djevelen ta fra oss, men Gud vil at vi skal leve i evangeliet hver eneste dag. Han ønsker framfor alt å være vår hyrde som leder oss ut på de grønne marker og la oss få ligge ved hvilens vann i trygghet for alle farer.

Må den Hellige Ånd få bevare oss alle.
Amen.